

Språksamlingane – kort historikk

Johan, 09.09.19

Innleiande møte i fagrådet

A) Språksamlingane i eigentleg tyding (6 mill.)

- Dette er dei samlingane av målføre, stadnamn og ord som vart bygde opp ved UiO gjennom det 20. hundreåret, dels i samarbeid med UiB, og som no er overførte til UiB
- Budsjett på NOK 6 mill/år; permanent øyremering i UiBs tildelte budsjett årleg
- Formell organisatorisk plassering ved UB.

B) Bokmålsordboka og Nynorskordboka

- Dette er dei offisielle norske ordbøkene som til kvar tid formidlar den offisielle norske normeringa av bokmål og nynorsk.
- Ordboks-appen, den viktigaste ressursen for kunnskap om normert norsk språk.
- *UiB og Språkrådet har avtale om delt eigarskap til desse ordbøkene som ein del av Språksamlings-porteføljen.*
- Det vanlege redaksjonsarbeidet leia frå Språksamlingane/UB

B1) Revisjonsprosjektet

- Gjennomgripande og felles revisjon av dei to standardordbøkene 2018–2023
- 30 mill NOK
- Statsbudsjettvedtak 2017, full stab etablert 2018
- Lagt til HF/LLE som BOA-prosjekt på særvilkår

C) Norsk Ordbok a–h (NO-AH)

- Digital versjon a–h ikke ferdigstilt 2015; definert som politisk viktig oppgåve
- Ansvaret følgde med i porteføljen 2016
- Søknadsarbeid 2017 og 2018
- To millionar til igangsetjing 2019
- Totalramme 158 mill over 10 år (+ eigeninnsats ...)
- Plassert på HF/LLE og klassifisert som BOA utan særvilkår

Tidslinje for overføringa av UiOs språksamlingar: politisk prosess

- 2014: Situasjonen oppstår; UiO/ILN legg ned arbeidet med språksamlingane; seier frå seg eigarskapet til dei to norske standardordbøkene; Norsk Ordbok 2014 utfasa;
- 2014-2015: Politisk arbeid langs tre linjer, dels samanknytte: a) Nynorsk kultursentrum og den nasjonale ordboksgruppa; b) tosidige diskusjonar ILN og andre UH-institusjonar; c) tosidige diskusjonar på toppnivå mellom politisk leiing i KD og rektornivået UiB
- 2015 NK saksutgreiingar til KD om behov, mål økonomi for omorganiserte språksamlingar; framlegg om eit nasjonalt forskingssenter lokalisert til Bergen, organisert som fellesforetak (§ 1-4-4)
- 2015 seinhaustes: kulminasjon og avklåring – oppdragsbrev frå KD → nasjonalt ansvar for samlingane i «leksikografi og stedsnavn»; tildelt permanent øyemerkt rammeløyving 6 mill NOK

Tidslinje for overføringa av UiOs språksamlingar: sjølve flytteprosessen

- 2016, våren: fysisk flytting og formell etablering av Språksamlingane ved UBB etter rektorvedtak
- 2016–2017: ny internflytting, «akuttkonservering»
- 2016: UiB og Språkrådet: formell etablering av delt eigarskap til Nynorskordboka og Bokmålsordboka → ordboksappen!
- 2016: Overføring av Norsk Ordbok og ansvar for søknadsarbeidet
- 2016–2017 tilsetjing av ordboksredaktør og fagleg leiari + to IT-stillingar;
- 2017: vedtak om ny dataplattform for samlingane under eitt

To viktige ordboksprosjekt

- 2018, statsbudsjettet: Revisjonsprosjektet.
 - 30 mill over fem år
 - prosjektstab etablert våren 2018
- 2019, statsbudsjettet: Igangsetting av NO-AH, revisjon og digitalisering
 - 2 mill for 2019; søkt om 6 mill for 2020
 - totalrekna til 160 mill/10 år

Organiseringa av Språksamlingane 2016–2019

- 2016: formell etablering av styringsgruppe med representantar for alle involverte avdelingar ved UiB: ITA, UB, HF/LLE
 - Konsensusbaserte vedtak om disponeringa av dei 6 mill/NOK; dialog mellom avdelingane, men forvaltingsansvaret lagt til UB
 - »Konflikt» mellom forvaltingsansvar og fagleg kommunikasjon?
 - Ordboksprosjekta lagde til HF/LLE; samlingane i eigentleg tyding til UB
 - To departement: KD og KUD – eit strukturelt hinder og problem
- Er dette eit «senter»?? Jf. Nynorsk kultursentrum 2015

Organiseringsmodellen – eit «senter»?

- Ordboksprosjekta lagde til HF/LLE; samlingane i eigentleg tyding til UB
 - Eitt senter i mental tyding; «grenser under vann»
- Ein nokså fragmentert og ikkje stabilisert senterkonstruksjon reint organisatorisk!
- »Konflikt» mellom forvaltingsansvar og fagleg kommunikasjon?
- Godt samarbeid mellom UB og LLE; dette har strategisk støtte
- Økonomisk ustabilt, svak «permanens»; vanskeleg å ta på seg nye oppgåver sjølv om staten spør!

Korleis opna mot samfunnet?

- 2014–2016 forskingspolitisk premiss flagga tydeleg: ein nasjonal ressurs!
 - Formelt sameigarskap uønskt og utelukka – §1-4-4 er under utfasing
 - Sameigarskap må byggja på faglege interesser; miljø ved HVO og HVL markerte tidleg og tydeleg interesse; HVO forpliktande erklæring, samarbeid om Norsk Ordbok
 - «Vi må ha et Scientific Advisory Board»
- Via improvisert «referansegruppe» til etableringa av fagrådet 2019!

Innbyrdes samanheng og samarbeid mellom prosjekta

- Det er Språksamlingane som har utløyst alt det andre og som såleis er den politiske «motoren».
- Alle elementa heng likevel saman, UB/Språksamlingane er avhengig av samarbeid mellom UB og ITA/HF.
- Språkrådet/KUD ønskjer terminologi som ny oppgåve
- Permanent finansiering er hovedproblem

Fagrådet for Språksamlingane – vedtekter

Godkjende av styringsgruppa 12.12.2018

1. Språksamlingane skal ha eit fagråd på seks medlemer med tillegg av leiar.
2. Fagrådet har som hovudoppgåve å vere med på å utvikle samlingane til ein **nasjonal forskings- og formidlings-ressurs for norsk språk**.
3. Fagrådet skal gje råd om vitskapleg og strategisk utvikling av samlingane, skape **kontakt mellom ulike forskingsinstitusjonar og fagmiljø** og bidra til formidling og utoverretta arbeid. Fagrådet har ikkje styre- eller forvaltingsfullmakter.
[...]
7. Fagrådet skal **samla sett dekkje dei vitskaplege disiplinane som er representerte ved samlingane, og bør ha medlemer frå dei forskingsinstitusjonane som aktivt tek del i arbeidet ved samlingane**.
[...]

Oppsummering

- Permanente vitskaplege ambisjonar
- Regionalt samarbeid og ansvarsdeling (UiB, HVO, HVL)
- Formidling/undervisning:
- <http://nyheter.uib.no/2018/09/tar-spraksamlingane-pa-youtube-na-studentar>
- Mogelege utvidingar?